

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07/01-91M

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи з навчальної
дисципліни «**Управління європейським бізнесом**»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 5 від 28.01.2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління європейським бізнесом» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Жемба А. Й., Адамчук Т. Л. Рівне : НУВГП, 2026. 23 с.

Укладачі:

Жемба А. Й., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу;

Адамчук Т. Л., ст. викл. кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Затверджено за засіданні кафедри ЕПіМБ

Протокол № 7 від 29.12.2025 р.

Відповідальний за випуск:

Гарнага О. М., в.о. завідувача кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу, д.е.н., професор

Керівник групи забезпечення ОПП:

Красовська Ю. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Попередня версія 06-12-85

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Мета і завдання дисципліни	3
2. Плани практичних занять та методичні вказівки до самостійної роботи	5
3. Зміст самостійної роботи здобувачі	19
4. Рекомендована література	22
5. Інформаційні ресурси	23

© А. Й. Жемба, Т. Л. Адамчук, 2026

© НУВГП, 2026

ВСТУП

Ключовою рисою європейського бізнесу є унікальна синергія економічного, правового та соціокультурного середовищ, що формує особливе поле конкуренції, відмінне від національних ринків.

Дисципліна «Управління європейським бізнесом» розкриває особливості ведення бізнесу в унікальному законодавчому та соціокультурному полі Європи. Курс фокусується на принципах регулювання підприємництва, моделях взаємодії бізнес-структур з інституціями ЄС та специфіці роботи в ключових секторах економіки.

Предметом курсу є механізми функціонування ділових структур у Європі, моделі їхнього регулювання та цифрові інструменти комерції.

Використовуючи сучасний методологічний інструментарій, студенти аналізують економічний потенціал країн Європи та України для пошуку точок дотику та створення успішних спільних проєктів. Навчання передбачає розвиток навичок стратегічного планування інтеграції українських бізнес-структур у європейське середовище та розуміння інституційної природи економічних відносин між Україною та ЄС.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування необхідної професійної компетенції в сфері міжнародних економічних відносин щодо теоретичних і практичних основ управління європейським бізнесом, опанування сучасними нормами та правилами його здійснення.

Завданнями навчальної дисципліни «Управління європейським бізнесом» є:

- сформувати у студентів комплексне бачення про структуру та принципи функціонування європейського бізнесу;
- вивчити систему регулювання європейського бізнесу та моделей його взаємодії з державами Європи;
- ознайомитись з особливостями функціонування європейського бізнесу в різних секторах економіки;

- отримати знання про професійну культуру бізнесової діяльності в країнах Європи;
- проаналізувати перспективи та оцінку наслідків ведення європейського бізнесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набудуть наступні компетентності: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

А також досягти таких програмних результатів:

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку;
- розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин;
- застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;
- презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

1. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Загальна характеристика європейського бізнесу

Мета: поглибити знання про особливості ділового середовища Європи, вивчити структуру та ключові моделі європейського бізнесу (рейнська, англосаксонська тощо),

навчитися аналізувати конкурентні переваги європейських компаній та оцінювати вплив регуляторної політики ЄС на розвиток підприємництва, формувати навички критичного мислення через порівняння європейської моделі бізнесу з американською та азієюською.

Ключові поняття: Інтернаціоналізація, європейський бізнес, міжнародна підприємницька діяльність, експорт, імпорт, зарубіжні інвестиції, глобалізація.

План практичного заняття

1. Роль Єдиного ринку ЄС.
2. Стан економіки Європи (вплив енергетичної кризи, військових дій в Україні та цифровізації).
3. Роль малого та середнього бізнесу (МСБ) як основи економіки ЄС (принцип «Think Small First»).
4. Порівняння «соціально-ринкової» моделі Німеччини та «ліберальної» моделі Ірландії чи Великої Британії.
5. Впливу Європейської комісії на правила конкуренції та антимонопольну політику.

Контрольні запитання до теми

1. Які ключові особливості європейської моделі соціального ринкового господарства?
2. Що таке Єдиний ринок ЄС і які «чотири свободи» він забезпечує для бізнесу?
3. Чому малий та середній бізнес (МСБ) вважається «хребтом» європейської економіки? (Наведіть статистичні приклади).
4. У чому полягає відмінність між підходами до управління персоналом у європейських та американських компаніях?
5. Як політика ESG (Environmental, Social, and Governance) впливає на стратегію сучасних європейських корпорацій?
6. Яку роль відіграє державне регулювання та субсидування в країнах ЄС порівняно з іншими регіонами світу?
7. Які основні виклики постають перед європейським бізнесом у контексті цифрової трансформації?

Навчальні завдання:

- визначити інтернаціоналізацію, як основний напрям розвитку сучасного підприємництва;
- навести причини та виклики інтернаціоналізації;
- надати загальну характеристику теоретичних основ міжнародної підприємницької діяльності;
- розглянути чинники зовнішнього середовища та їх значення у прийнятті рішень в європейському бізнесі;
- визначити сутність і мотивацію європейського бізнесу;
- класифікувати основні суб'єкти європейського бізнесу;
- охарактеризувати види європейського бізнесу;
- визначити умови розвитку європейського бізнесу;
- провести порівняльну характеристику форм європейського бізнесу.

Тема 2. Інституціональне забезпечення європейського бізнесу в різних секторах економіки

Мета: сформувати систему знань про структуру та функції інституцій ЄС, що регулюють бізнес-середовище; з'ясувати специфіку галузевого регулювання (енергетика, цифрові технології, фінанси); розвинути навички аналізу нормативно-правових актів ЄС та вміння оцінювати вплив інституційних змін на стратегію компаній; сприяти розумінню важливості прозорих правил гри та етики ведення бізнесу на спільному ринку ЄС.

Ключові поняття: міжнародні інституції, міжнародне правове середовище бізнесу; промислова та підприємницька політика ЄС; система непрямого та прямого оподаткування в ЄС.

План практичного заняття:

1. Структура інституцій ЄС.
2. Роль інституцій у забезпеченні «чотирьох свобод» переміщення (товарів, послуг, капіталу та людей).
3. Координація дій країн Європи в різних секторах економіки.
4. Форми та принципи єдиної сільськогосподарської (аграрної) політики ЄС.
5. Проблеми співробітництва країн Європи в енергетиці, транспорті, рибальстві та інших сферах бізнесу.

6. Кейс-стаді. Робота в малих групах над галузевими кейсами.

Контрольні запитання до теми

1. Яка роль Європейської Комісії у забезпеченні конкуренції на спільному ринку?
2. Чим відрізняється регулювання бізнесу в енергетичному секторі від регулювання в ІТ-сфері (на прикладі Digital Markets Act)?
3. Які функції виконує Європейський центральний банк (ЄЦБ) у контексті підтримки стабільності фінансового сектору?
4. Як Європейський суд (СЈЕU) впливає на вирішення спорів між бізнесом та державами-членами?
5. Що таке «регуляторні пісочниці» ЄС і як вони допомагають інноваційному бізнесу?

Навчальні завдання

Завдання 1. Аналіз регуляторної піраміди (Таблиця 1). Заповніть таблицю, вказавши ключову інституцію та основний інструмент регулювання для вказаних секторів.

Таблиця 1

Вихідні дані

Сектор економіки	Ключовий інституційний орган	Основний документ/механізм
Сільське господарство	DG AGRI (Єврокомісія)	Спільна аграрна політика (CAP)
Цифрова економіка	Європейська рада з питань даних	GDPR / Digital Services Act
Енергетика	ACER (Агентство з питань взаємодії енергорегуляторів)	Третій енергопакет

Завдання 2. Робота з кейсом.

Уявіть, що велика технологічна компанія США намагається поглинути європейський стартап у сфері ШІ. Який орган ЄС має надати дозвіл на цю угоду? Якими критеріями він буде керуватися, щоб запобігти монополізації ринку?

Завдання 3. Проведіть SWOT-аналіз інституційного середовища ЄС для українського експортера, що планує вихід на ринок Німеччини.

Тема 3. Економіко-правові основи ведення європейського бізнесу

Мета: вивчити класифікацію правових форм ведення бізнесу в ЄС; опанувати принципи прямої дії та верховенства права ЄС у сфері підприємництва; розібратися в основах корпоративного та податкового права ЄС; навчитися порівнювати умови реєстрації бізнесу в різних юрисдикціях ЄС та оцінювати правові ризики; сформулювати повагу до принципів правової визначеності та добросовісної конкуренції.

Ключові поняття: правове середовище, правові системи, «Європейське право», закон.

План практичного заняття:

1. «Acquis Communautaire» (правової спадщини ЄС) у сфері бізнесу.
2. Лекція-дискусія. Свобода заснування (Freedom of Establishment) та свобода надання послуг.
3. Порівняльний аналіз правових систем (Common Law vs Civil Law) для бізнесу.
4. Огляд Директив ЄС з корпоративного права.
5. Резюме та дебати «Гармонізація чи уніфікація податків у ЄС: за і проти».

Корисні ресурси:

Портал Your Europe – Business URL: <https://surl.lt/ykadus>.

Контрольні запитання до теми:

1. Що таке «принцип взаємного визнання» і як він допомагає бізнесу продавати товари без додаткової сертифікації?
2. Які переваги надає реєстрація бізнесу у формі Європейського товариства (Societas Europaea, SE)?
3. Яка різниця між Регламентом та Директивою з точки зору їхнього впливу на діяльність підприємця?

4. Як працює механізм захисту інтелектуальної власності через EUIPO (Відомство з інтелектуальної власності ЄС)?

5. У чому полягає суть Директиви про материнські та дочірні компанії, і як вона запобігає подвійному оподаткуванню?

Навчальні завдання

Завдання 1. Порівняйте дві найпопулярніші форми ведення бізнесу, заповнивши пропуски:

Таблиця 2

Вихідні дані

Параметр порівняння	Товариство з обмеженою відповідальністю (на прикладі GmbH/Sp. z o.o.)	Європейське товариство (Societas Europaea - SE)
Мінімальний капітал	Залежить від країни (напр. €25,000 у Німеччині)	€120,000
Територія діяльності	Переважно національний ринок	Весь простір ЄС
Транскордонне злиття	Ускладнене національним правом	Передбачене за замовчуванням
Реєстрація	Національний торговий реєстр	Реєстр країни штаб-квартири + Офіційний журнал ЄС

Завдання 2. Українська ІТ-компанія хоче відкрити офіс у Польщі для роботи з клієнтами з Франції та Іспанії. Визначте, які кроки необхідно зробити для реєстрації юридичної особи через систему BRIS (Business Registers Interconnection System). Які податкові переваги дає статус податкового резидента ЄС при виплаті дивідендів?

Завдання 3. Есе-прогноз (150-200 слів)

Оцініть вплив «Зеленого курсу» (EU Green Deal) на правові зобов'язання європейського бізнесу щодо нефінансової звітності (ESG-звітність).

Тема 4. Аналіз ринків Європи і стратегії проникнення на них

Мета: опанувати методикау комплексного аналізу європейських ринків (PESTEL, галузевий аналіз); вивчити класифікацію стратегій виходу на зовнішні ринки (експорт, ліцензування, франчайзинг, ПП); навчитися використовувати інструменти кабінетних досліджень (статистичні бази даних ЄС) та обирати оптимальну стратегію залежно від бар'єрів входу; розвинути стратегічне мислення та розуміння культурних особливостей споживання в різних регіонах Європи.

Ключові поняття: зарубіжні ринки, проникнення, експорт, міжнародне ліцензування, міжнародний франчайзинг.

План практичного заняття:

1. Чим відрізняється ринок Скандинавії від ринку Середземномор'я?
2. Робота з інструментами аналізу ринків (Eurostat, Trade Map).
3. Групове моделювання :розробка стратегії виходу конкретного продукту на обраний ринок ЄС.
4. Презентація та «критика» стратегій. Студенти виступають у ролі інвесторів, які оцінюють ризики.

Корисні ресурси:

Eurostat – для аналізу купівельної спроможності та демографії.

СВІ (Centre for the Promotion of Imports) — дослідження ринкових ніш у Європі.

Контрольні запитання до теми:

1. Які основні компоненти PESTEL-аналізу є критичними при виході на ринок Німеччини порівняно з ринком Румунії?
2. У чому полягає різниця між стратегіями «водоспаду» (послідовний вихід) та «спринклера» (одноточасний вихід на кілька ринків ЄС)?
3. Які існують нетарифні бар'єри при проникненні на внутрішній ринок ЄС для компаній з третіх країн (наприклад, України)?

4. Коли компанії доцільніше обрати франчайзинг, а не відкриття власної дочірньої компанії в Європі?

5. Як концепція «країни походження» (Country-of-Origin effect) впливає на сприйняття європейськими споживачами товарів з України?

Навчальні завдання

Завдання 1. Робота з цифровими інструментами (Data Mining) Використовуючи портал Access2Markets, знайдіть наступну інформацію для експорту меблів з України до Франції:

- Ставка ввізного мита (якщо є).
- ПДВ (VAT) у країні призначення.
- Основні сертифікаційні вимоги (стандарти безпеки).

Завдання 2. Матриця вибору стратегії. Заповніть таблицю, оцінивши рівень контролю та ризику для різних стратегій проникнення (за шкалою Низький/Середній/Високий).

Таблиця 3

Вихідні дані

Стратегія	Рівень контролю над маркетингом	Фінансові ризику	Гнучкість (вихід з ринку)
Прямий експорт	Середній	Низький	Висока
Франчайзинг	Високий (через контракт)	Середній	Середня
Спільне підприємство (JV)	Середній/Спільний	Високий	Низька
Greenfield (власне виробництво)	Повний	Дуже високий	Дуже низька

Завдання 3. Міні-кейс «Локалізація продукту». Український виробник органічних солодоців планує вихід на ринки Скандинавії. Сформулюйте 3 адаптації, які необхідно внести в продукт (пакування, ціна, просування), враховуючи високі екологічні стандарти та рівень доходів у цьому регіоні.

Тема 5. Специфіка підприємництва у перспективних секторах європейської економіки

Мета: ідентифікувати ключові перспективні сектори (GreenTech, DeepTech, FinTech, Circular Economy, BioEconomy); вивчити особливості їхнього регулювання та державної підтримки в ЄС; сформувати вміння аналізувати «блакитні океани» (нові ринки) в межах Єдиного ринку ЄС та оцінювати бар'єри для входу в наукомісткі галузі; виховувати еко-свідомість та інноваційний підхід до підприємницької діяльності.

Ключові поняття: сектори економіки, структурна політика ЄС, ризики, транснаціональні корпорації

План практичного заняття:

1. Дискусійна панель. Чому Європа робить ставку на "DeepTech" та "Green" замість традиційної важкої промисловості?
2. Галузевий воркшоп. Детальний розбір трьох стовпів: Цифровізація, Енергоефективність, Економіка замкненого циклу.
3. Лабораторія ідей. Створення концепту бізнесу, що відповідає критеріям EU Green Deal.
4. Аналіз трендів. Вивчення доповідей Strategic Foresight Report від Єврокомісії.

Корисні ресурси:

EIC (European Innovation Council) — для вивчення проривних технологій.

Digital Decade of the EU — цілі цифровізації до 2030 року.

Контрольні запитання до теми:

1. Що таке "DeepTech" стартапи і чому ЄС створив для них спеціальну програму фінансування через European Innovation Council?
2. Які бізнес-моделі є найбільш ефективними в Економіці замкненого циклу (Circular Economy)?
3. Як Європейський акт про чіпи (EU Chips Act) впливає на можливості для малого та середнього бізнесу в IT-секторі?

4. У чому полягає специфіка підприємництва у сфері водневої енергетики в ЄС?

5. Які виклики стоять перед BioTech компаніями в Європі з точки зору сертифікації та етичних норм?

Навчальні завдання

Завдання 1. Матриця перспективних ринків. Заповніть таблицю, вказавши драйвери росту та основні регуляторні акти для секторів.

Таблиця 4

Вихідні дані		
Сектор	Ключовий драйвер росту	Головний регуляторний акт ЄС
Відновлювана енергетика	Перехід на нульові викиди (Net Zero)	Директива RED III
Кібербезпека	Рост кіберзагроз, цифровізація	Директива NIS2
Циркулярний дизайн	Боротьба з відходами, дефіцит ресурсів	Circular Economy Action Plan
SpaceTech (Космос)	Супутникові дані, навігація	EU Space Programme

Завдання 2. Кейс «Circular Business Model». Компанія виробляє офісні меблі. Розробіть план трансформації цього бізнесу з лінійної моделі («виготовив-продав-викинули») у циркулярну, використовуючи принципи ремонтпридатності, оренди та переробки. Які субсидії ЄС можна отримати на таку трансформацію?

Завдання 3. Прогнозування. Студенти мають обрати один із «Промислових екосистем ЄС» (наприклад, Туризм або Охорона здоров'я) та визначити 3 інноваційні технології, які стануть критично важливими для цього сектору до 2030 року.

Тема 6. Електронна комерція в європейському бізнесі

Мета: вивчити нормативно-правову базу e-commerce в ЄС (DSA, DMA, GDPR); зрозуміти специфіку транскордонних продажів та правила дистанційної торгівлі; навчитися аналізувати

вимоги до інтерфейсів (UI/UX) з точки зору європейського права та розраховувати ПДВ (VAT) для цифрових послуг; сформувати розуміння цифрової етики та відповідальності бізнесу за безпеку персональних даних клієнтів.

Ключові поняття: електронна комерція, безпека, платіжна система, електронні гроші, міжнародні розрахунки, теле-, мобільний та інтернет-банкінг.

Корисні ресурси:

VAT One-Stop Shop (OSS) – гід з оподаткування електронної комерції.

Ecommerce Europe – звіти та тренди ринку

План практичного заняття:

1. Статистика проникнення e-commerce в різних країнах ЄС (Західна vs Східна Європа).
2. Огляд Актів про цифрові послуги (DSA) та цифрові ринки (DMA).
3. Робота з системою One-Stop Shop (OSS) для звітності з ПДВ.
4. Розбір конфліктних ситуацій «Споживач — Маркетплейс».

Контрольні запитання до теми:

1. Які основні вимоги висуває GDPR до інтернет-магазинів при зборі файлів cookie?

2. Що таке «право на відмову» (Right of Withdrawal) і протягом якого терміну європейський споживач може повернути товар, придбаний онлайн?

3. Як Акт про цифрові ринки (DMA) обмежує діяльність великих платформ-«гейткіперів» (Amazon, Google) на користь малого бізнесу?

4. Що таке принцип «країни призначення» при нарахуванні ПДВ на електронні послуги в ЄС?

5. Які обов'язкові елементи повинні бути вказані в розділі «Impressum» (юридична інформація) на сайті європейської компанії?

Навчальні завдання

Завдання 1. Робота з ПДВ (VAT Calculation). Заповніть таблицю, визначивши ставку ПДВ, яку має застосувати польський інтернет-

магазин при продажу електронної книги (цифровий контент) приватному покупцю в наступні країни.

Таблиця 5

Вихідні дані

Країна покупця	Ставка ПДВ (VAT)	Механізм звітності
Німеччина	19% (або пільгова 7%)	Union OSS
Франція	20%	Union OSS
Угорщина	27%	Union OSS
Україна (не ЄС)	0% (експорт послуг)	Митна декларація / ПДВ за законом України

Завдання 2. Аудит сайту (Compliance Check). Студентам надається скріншот головної сторінки та сторінки оформлення замовлення (Checkout) умовного інтернет-магазину.

Знайдіть 3 порушення європейського законодавства (наприклад: відсутність посилання на платформу вирішення спорів ODR, попередньо проставлена галочка на підписку, прихована повна ціна доставки).

Завдання 3. Стратегія виходу на маркетплейс. Порівняйте моделі FBA (Fulfillment by Amazon) та Dropshipping для виходу українського бренду на ринок ЄС. Складіть SWOT-аналіз для кожної моделі з огляду на логістику та митне оформлення.

Тема 7. Особливості систем технічного регулювання та споживчої політики країн Європи

Мета: вивчити концепцію «Нового та Глобального підходу» у технічному регулюванні; розібратися в процедурах оцінки відповідності та ролі стандартизації (CEN, CENELEC, ETSI); засвоїти механізми захисту прав споживачів; навчитися розрізняти обов'язкові технічні регламенти та добровільні стандарти; вміти працювати з базами даних небезпечних товарів; усвідомити пріоритетність безпеки людського життя та здоров'я над комерційною вигодою.

Ключові поняття: міжнародний технологічний обмін; міжнародний трансфер технологій; міжнародне технічне сприяння (технічна допомога).

План практичного заняття:

1. Структура технічного регулювання: Директиви, Стандарти, Оцінка відповідності.
2. Маркування СЕ як «паспорт» продукту для ринку ЄС. Хто несе відповідальність за його нанесення?
3. Робота з системою швидкого оповіщення про небезпечні нехарчові товари – Safety Gate (RAPEX).
4. Вирішення споживчих спорів у транскордонній торгівлі.

Корисні ресурси:

CEN-CENELEC – європейські комітети зі стандартизації.

Your Europe - Product requirements – детальні інструкції для бізнесу.

Контрольні запитання до теми:

1. У чому полягає сутність «Нового підходу» (New Approach) до технічного гармонізування?
2. Яка роль акредитованих лабораторій та нотифікованих органів (Notified Bodies) у процесі сертифікації?
3. Що означає знак СЕ і чим він відрізняється від знаку якості або екологічного маркування?
4. Які права має споживач у разі придбання дефектного товару згідно з Директивою про відповідальність за якість продукції?
5. Як працює мережа ECC-Net (European Consumer Centres Network) для допомоги споживачам?

Навчальні завдання

Завдання 1. Схема «Шлях продукту на ринок ЄС». Розташуйте етапи виведення нового електроприладу на ринок у правильній послідовності та вкажіть відповідальну сторону:

- 1) Складання Технічного файлу (Technical File).
- 2) Нанесення маркування СЕ.
- 3) Проведення випробувань на відповідність гармонізованим стандартам.
- 4) Підписання Декларації про відповідність (EU Declaration of Conformity).

5) Перевірка вимог Директив (наприклад, LVD або EMC).

Завдання 2. Робота з базою Safety Gate (RAPEX). Знайдіть на порталі Safety Gate три останні випадки відкликання товарів (наприклад, іграшок або електроніки).

Визначте: а) країну походження товару; б) тип ризику (хімічний, задуха, ураження струмом); в) заходи, вжиті органами нагляду.

Завдання 3. Юридична задача «Захист споживача». Громадянин Польщі купив онлайн кавову машину в німецькому магазині. Через 6 місяців вона зламалася. Магазин стверджує, що гарантія була лише 3 місяці від виробника.

Використовуючи законодавство ЄС про споживчі права, поясніть: чи має покупець право на безкоштовний ремонт? (Підказка: зверніть увагу на термін 2-річної юридичної гарантії).

Тема 8. Етика і соціальна відповідальність європейського бізнесу

Мета: вивчити концепцію корпоративної соціальної відповідальності (КСВ); розібрати вимоги Директиви щодо звітності про сталий розвиток (CSRD) та стандартів ESRG. навчитися ідентифікувати прояви «грінвошингу» та розробляти стратегії соціального впливу бізнесу; сформувані розуміння важливості прозорості, гендерної рівності та етичних ланцюгів постачання.

Ключові поняття: етики, соціальна відповідальність, компанія, зарубіжні країни, корпоративна культура, етичні кодекси

Корисні ресурси:

EFRAG — розробник європейських стандартів звітності сталого розвитку.

Business & Human Rights Resource Centre – для відстеження етичних кейсів у бізнесі.

План практичного заняття:

1. Дискусія Чому концепція «прибуток за будь-яку ціну» більше не працює в Європі?

2. Тріада ESG: Екологія, Соціальна сфера, Управління. Роль Глобального договору ООН.
3. Воркшоп з нефінансової звітності. Аналіз звітів сталого розвитку європейських корпорацій.
4. Ділова гра. Вирішення етичної дилеми: вибір між дешевим постачальником з ризиком дитячої праці та дорогим етичним виробником.
5. Формування «Етичного кодексу» сучасного підприємця.

Контрольні запитання до теми:

1. У чому полягає суть принципу «подвійної суттєвості» (Double Materiality) у звітності ЄС?
2. Чим відрізняється філантропія від стратегічної корпоративної соціальної відповідальності?
3. Які санкції передбачені за недотримання Директиви про належну обачність (CSDDD) щодо прав людини у ланцюгах постачання?
4. Що таке «Greenwashing» і як нові директиви ЄС допомагають споживачам розпізнавати неправдиві еко-заяви?
5. Як принципи Diversity, Equity, and Inclusion (DEI) впливають на конкурентоспроможність європейських компаній?

Навчальні завдання

Завдання 1. Аналіз ESG-звіту (Desk Research). Використовуючи офіційні сайти (наприклад, Sustainability Report компанії ІКЕА або Unilever), знайдіть конкретні показники за трьома напрямками:

- 1.1. E (Environment): На скільки відсотків компанія скоротила викиди CO₂ за минулий рік?
- 1.2. S (Social): Який відсоток жінок займає керівні посади (Board of Directors)?
- 1.3. G (Governance): Які заходи вжито для запобігання корупції та лобізму?

Завдання 2. Кейс-стаді «Аудит ланцюга постачання». Європейський бренд одягу виявив, що їхній субпідрядник у Південно-Східній Азії порушує норми безпеки праці. Сформулюйте план дій для відділу КСВ. Чи варто негайно розривати контракт, чи краще ініціювати програму покращення умов праці? Обґрунтуйте з точки

зору репутаційних ризиків та OECD Guidelines for Multinational Enterprises.

Завдання 3. Проєкт «Етичний стартап». Розробіть коротку презентацію бізнес-ідеї, де соціальна місія інтегрована в саму модель бізнесу (наприклад, переробка пластику з океану або найм ветеранів/біженців).

3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є невідомою частиною роботи над вивчення дисципліни і полягає у вивченні питань, які не розглядаються під час аудиторних занять. Підсумком самостійної роботи над вивченням дисципліни «Управління Європейським бізнесом» є написання поглибленого письмового звіту обсягом до 10-15 сторінок формату А-4 (210×297) за тематикою, що подана у п.3.1, даних методичних вказівок або презентаційних матеріалів у вигляді слайдів (10-12 слайдів). Вибір теми для самостійної роботи є довільним, за погодженням із викладачем, тема може бути змінена.

Обов'язкова вимога: використання хоча б одного офіційного джерела ЄС (директива, регламент або статистичні дані Eurostat).

Критерій оцінювання: актуальність даних (станом на 2020-2025 роки) та наявність власного критичного висновку.

Пропонуються наступні береги для тексту: верхнє, нижнє та ліве – 20 мм, праве – 10 мм, абзацним відступом 1,25. Звіт про самостійну роботу, виконаний українською мовою, надається на кафедру за тиждень до екзаменаційної сесії і оцінюється у 10 балів.

Наданий звіт повинен містити логічний та чіткий виклад суті питання, містити самостійно здійснений аналіз проблеми з використанням сучасних концепцій та аналітичного інструментарію, що розглядається у дисципліні; підведені підсумки, що сформовані у вигляді висновків, які узагальнюють авторську позицію з окресленої проблеми. В окремих випадках це може бути аналіз актуальних статистичних даних за досліджуваною темою, аналіз матеріалів засобів масової інформації, ґрунтовне дослідження запропонованої теми з розгорнутими думками, аналітичними даними та детальним аналізом прикладів, що ілюструють проблему.

Приблизна структура звіту є стандартною, має містити вступ, з обов'язком вказанням мети та завдань та методів дослідження, оглядом джерел як літертури так і періодичних видань. Основна частина, що складається з теоретичні питання дослідження обраної тематики й викладу аргументованої власної точки зору, зазвичай розділяється на 3-4 підпункти, з покликаннями на відповідні літературні та періодичні видання, статистичні дані. Заключним етапом є формування підсумку у вигляді висновку для вказаного дослідження з особистими пропозиціями та судженнями.

Список використаних джерел (10-20 примірників) має відображати аналіз сучасних посібників, підручників, статей за 5 останніх років, аналітичні та статистичні дані попередніх періодів, що є актуальними.

Літературу для підготовки звіту про самостійну роботу дивіться у списках рекомендованих джерел.

3.1. Тематика для звіту про самостійну роботу

1. Роль Європейського Суду (CJEU) у формуванні єдиного бізнес-простору: аналіз прецедентних рішень.

2. Європейське товариство (Societas Europaea): практичні переваги та складнощі реєстрації для транснаціональних компаній.

3. Правовий захист інтелектуальної власності в ЄС: порівняння національних систем та системи EUIPO.

4. Механізми лобіювання інтересів бізнесу в інституціях ЄС: прозорість та етика взаємодії.

5. Вплив Регламенту GDPR на операційну діяльність неєвропейських компаній, що працюють на ринку ЄС.

6. Порівняльний аналіз споживчої поведінки: Скандинавська модель vs Середземноморська модель.

7. Стратегія «Блакитного океану» в умовах європейської цифрової трансформації.

8. Франчайзинг як найменш ризикована стратегія виходу на ринки Східної Європи: кейси успіху.

9. Бар'єри входу на ринок державних закупівель ЄС для компаній із третіх країн (на прикладі України).

10. Локалізація бренду в ЄС: як врахувати культурні та мовні особливості при експансії.

11. Програма InvestEU: як малий бізнес може отримати доступ до фінансування під гарантії ЄС.

12. Венчурний капітал у Європі: чому європейські «єдинороги» програють американським і як це змінюється у 2026 році.
13. Зелені облигації (Green Bonds) як інструмент фінансування екологічних проєктів у ЄС.
14. Податкова конкуренція в ЄС: чи є Ірландія та Кіпр все ще «податковими гаванями» для бізнесу?
15. Вплив Активів DSA та DMA на конкурентне середовище: чи стане ринок ЄС вільнішим від диктату Big Tech?
16. Транскордонний ПДВ у e-commerce: аналіз роботи системи One-Stop Shop (OSS) через 5 років після впровадження.
17. Кібербезпека як стратегічний актив європейського бізнесу: вимоги Директиви NIS2.
18. Перспективи використання блокчейн-технологій у ланцюгах постачання європейських ритейлерів.
19. Економіка замкненого циклу (Circular Economy): аналіз бізнес-моделі «Продукт як послуга» (на прикладі Philips або Michelin).
20. Воднева стратегія ЄС: можливості для інноваційного підприємництва в енергетичному секторі.
21. Розвиток сектору SpaceTech в Європі: роль приватних компаній у космічній програмі ЄС.
22. Агротехнології та «Farm to Fork» стратегія: як зміниться фермерство до 2030 року.
23. Маркування CE vs Еко-маркування (EU Ecolabel): що більше впливає на вибір європейського споживача?
24. Цифровий паспорт продукту (Digital Product Passport): як нова вимога ЄС змінить технічне регулювання у 2026 році.
25. Відповідальність за шкоду, заподіяну Штучним Інтелектом: аналіз нового законодавства ЄС (AI Act).
26. Боротьба з «грінвошингом»: як нові Директиви ЄС змінюють маркетингові стратегії компаній.
27. Управління різноманітністю (Diversity & Inclusion): вплив на фінансові показники європейських корпорацій.
28. Етичні аспекти ланцюгів постачання: аналіз кейсу використання примусової праці у текстильній промисловості.
29. Соціальне підприємництво в ЄС: як поєднати благодійну мету та комерційну стійкість.
30. Work-Life Balance в країнах ЄС: порівняльний аналіз законодавства Франції, Швеції та Німеччини.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Управління розвитком бізнесу в умовах європейської інтеграції : навч. посіб. / В. А. Гросул, С. О. Зубков, О. А. Круглова. Харків : Біотехкнига, 2024. 238 с.

2. Міжнародний бізнес : навчальний посібник / С. В. Тарасенко, Ю. М. Петрушенко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 222 с

3. Європейські економічні комунікації : метод. рекомендації / укл.: Т. В. Марченко. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 80 с.

4. Європейські стандарти бізнес-планування : навч. посібник / О. В. Димченко, О. О. Рудаченко, В. М. Прасол, О. Д. Панова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 143 с.

5. Ведення сталого бізнесу в Європі : монографія / А. О. Бояр, І. С. Скороход, І. В. Кицюк, В. В. Кухарик, О. З. Зелінська, М. С. Лугова; за ред. А. О. Бояра, В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-друк, 2025. 292 с.

6. Балановська Т. І., Троян А. В. Управління бізнесом : навчальний посібник. Київ : НУБіП України, 2019. 401 с.

7. Економічна асоціація України з Європейським Союзом : монографія / О. І. Шнирков, В. І. Муравйов, Р. О. Заблоцька та ін. Київ, 2015. 415 с.

8. Євроінтеграційні пріоритети розвитку національного бізнесу : монографія / А. Мазаракі, Т. Мельник, Л. Кудирко, К. Пугачевська та ін. К. : КНТЕУ, 2018. 672 с.

9. Глибока і всеохоплююча зона вільної торгівлі між ЄС та Україною: якісна оцінка ефективності її положень та кількісний аналіз впливу митних тарифів на двосторонню торгівлю товарами. URL: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/4605/4726>.

10. Економічна асоціація України з Європейським Союзом : монографія / О. І. Шнирков, В. І. Муравйов, Р. О. Заблоцька та ін. Київ, 2015. 415 с.

11. Жемба А. Й., Ключа О. О., Качан О. І. Управління міжнародною політикою ЄС у сфері захисту критичної інфраструктури. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острого : Вид-во НаУОА, грудень 2022. № 27(55). С. 4–12.

12. Shergina L. A., Zhemba A. Y. The Role of Ukraine in the Process of Creating a Global System of Environmental Safety Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога: збірник наукових праць. [Електронний ресурс]. Україна, Київ : КНЕУ, 2023. URL:

https://drive.google.com/file/d/1t1HQV-e0Vq6Pe_SnjAXZefBAoNrgN09t/view

13. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1 : навчальний посібник / Лютак О. М., Баула О. В., Галазюк Н. М., Зелінська О. М., Корольчук Л. В., Кравчук П. Я., Урбан О. А., Полянська Т. О. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.

14. Козак Ю. Г. Світова економіка: навч. посібник / Ю. Козак, Н. Логвинова, А. Наумчик. К. : Центр учбової літератури, 2019. 328 с.

15. Рокоча В. В., Одягайло Б. М., Терехов В. І. Бізнес-стратегії європейських компаній : навчальний посібник. К. : Університет економіки та права "КРОК", 2018. 312 с.

5. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Європейська Бізнес Асоціація. URL: <https://eba.com.ua/about-us/>

2. Ukrainian-European Business Hub. URL: <https://www.ua-eu-hub.com.ua/>

3. EU missions worldwide.

URL: <https://www.euam-ukraine.eu/our-mission/eu-missions-worldwide/>

4. EURACTIV. URL: <https://www.euractiv.com/>.

5. Європейська комісія. URL:

https://commission.europa.eu/index_en.

6. Eurobarometer. URL:

<https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>

7. Статистична служба Європейського Союзу Eurostat. URL:

<https://ec.europa.eu/eurostat>.

8. Europe. Financial Times. URL: <https://www.ft.com/europe>

9. Organisation for Economic Co-operation and Development.

URL: <https://www.oecd.org/en.html>